

บทที่ 5 จิตวิทยาการศึกษา

๖ ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ความหมายของความแตกต่างระหว่างบุคคล

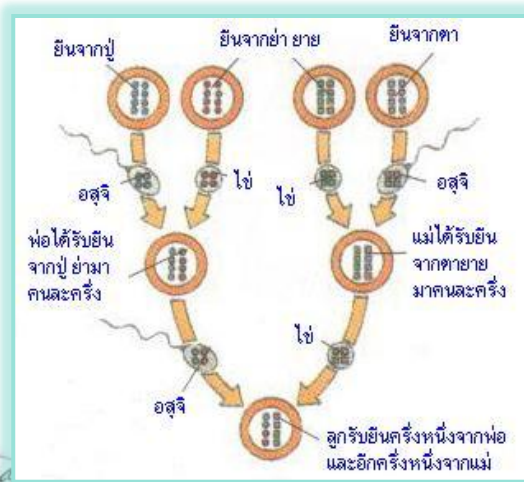
ความแตกต่างระหว่างบุคคล หมายถึง ลักษณะของบุคคลแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน แตกต่างกัน มีลักษณะหรือแบบไม่ซ้ำใครและไม่เหมือนใคร ความแตกต่างระหว่างบุคคลทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้บุคคลมีเอกลักษณ์ของตน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

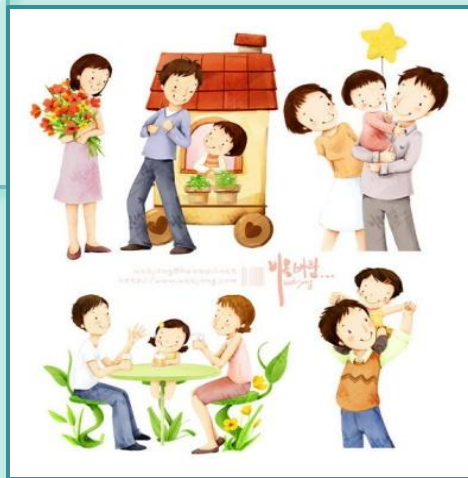
1. พันธุกรรม

การถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ จากพ่อแม่
บรรพบุรุษไปสู่ลูกหลานโดยผ่านทาง
ยีนส์ ถึง 80 เปอร์เซ็นต์

2. สิ่งแวดล้อม

ลักษณะทางกายภาพที่อยู่แวดล้อมตัวบุคคล ซึ่ง
มีอิทธิพลต่อเขาวนปัญญาของบุคคล 20 เปอร์เซ็นต์

ลักษณะความแตกต่างระหว่างบุคคล

1. ทางกาย

คือ รูปร่างของมนุษย์ทั้งที่เห็นด้วยตา และมองไม่เห็นด้วยตา เช่น รูปร่าง หน้าตา สีผิว โครงกระดูก

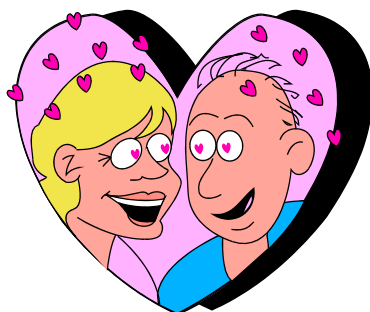
2. ทางสติปัญญา

คือ ความสามารถของสมองเป็นหลัก เน้นของ
เชาวน์ปัญญา ความฉลาด การเรียนรู้ การจดจำ

3. ทางอารมณ์

คือ มีการแสดงออกของอารมณ์ต่างกัน เช่น
บางคนเป็นคนโกรธง่าย ใจเย็น ร่าเริง ซึมเศร้า

4. ทางสังคม

คือ ความสามารถของบุคคลที่แสดงออกในหมู่คน
เช่น การแต่งตัว การพูด กิริยาท่าทาง

ผลงาน ศิลปิน บุณยรินทร์

ประเภทของความแตกต่างทางสติปัญญา

1. พวกเด่นทางปัญญา หมายถึง พวกที่มีไอคิวตั้งแต่ 130 ขึ้นไป
2. พวกด้อยทางสติปัญญา หมายถึง พวกที่มีสติปัญญาต่ำกว่าปกติ ซึ่งจัดเป็นความบกพร่องทางสติปัญญา
3. พวกสติปัญญาระดับปกติ หมายถึง พวกที่มีค่าไอคิวปกติ คือระหว่าง 90 - 109

① พวกเด่นทางปัญญา หมายถึง พวกที่มีไอคิวตั้งแต่ 130
ขึ้นไป มีชื่อเรียกดังนี้

- ♦ เด็กที่มีพรสวรรค์ /ปัญญาเลิศ (Gifted)
- ♦ เด็กอัจฉริยะ (Genius)
- ♦ เด็กเก่ง (Talent)

② พวกด้อยทางสติปัญญา หมายถึง เด็กที่มีสติปัญญาต่ำกว่าปกติ ซึ่งจำแนกความบกพร่องทางสติปัญญา (ภาวะปัญญาอ่อน) โดยอาศัยไอคิวเป็นหลักดังนี้

♦ **Borderline Mental Retardation**

มีไอคิว 52-85 อายุสมองประมาณ 10-12

สามารถเรียนในชั้นพิเศษของกองการศึกษาพิเศษได้
จนจบ ป.4

สามารถเลี้ยงชีพโดยประกอบอาชีพง่าย ๆ

และรับผิดชอบเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้

♦ Mild Mental Retardation

มีไอคิว 52-67 อายุสมองประมาณ 10 ปี

สามารถเรียนจนจบชั้น ป.4 ได้ในชั้นเรียนพิเศษของ
โรงพยาบาลปัญญาอ่อน

สามารถหาเลี้ยงชีพได้ถ้าเป็นงานที่ไม่ต้องรับผิดชอบเลย
การฝึกต้องอาศัยการทำซ้ำ จนเกิดความเคยชิน

♦ Moderate Mental Retardation

มีไอคิว 36–51 อายุสมองประมาณ 5–7 ปี มีความ
ผิดปกติทางกาย กล้ามเนื้อ เรียนไม่ได้ เขียนได้บ้าง
พูดได้ ช่วยตนเองได้ สื่อสารได้บ้าง ฝึกฝนได้
ช่วยตนเองเรื่องขับถ่ายได้
ฝึกให้ป้องกันตนเองจากอันตรายธรรมดาได้

♦ Severe Mental Retardation

มีไอคิว 25-35 อายุสมองประมาณ 3-5 ปี มีความ
ผิดปกติทางกายมาก สามารถฝึกฝนให้ช่วยตนเอง
โดยมีผู้ควบคุมได้บางอย่าง เช่น ล้างหน้า แปรงฟัน
รับประทานอาหารเองแต่ทำได้ไม่ดี ไม่รู้จักอาย
ไม่รู้จักดูแลความสะอาดของตนเอง

3. พวกสติปัญญาระดับปกติ หมายถึง พวกที่มีค่าไอคิวปกติ

คือระหว่าง 90–109

เป็นกลุ่มคนที่สามารถเรียนรู้ได้ดี ประกอบกิจการงาน กิจกรรมต่างๆ ได้ตามแต่ศักยภาพของตน สามารถปรับตัว มีทักษะคิดแก้ปัญหาต่างๆได้ตามประสบการณ์ ดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ

เด็กพิเศษ

เป็นชื่อที่เรียกทางการศึกษาของเด็กกลุ่มหนึ่ง คือ

เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

(Special Need Children)

เด็กพิเศษ “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ”

หมายถึง เด็กกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ เป็นพิเศษเพิ่มเติมจากวิธีการตามปกติ ทั้งในด้านการใช้ชีวิตประจำวัน การเรียนรู้และการเข้าสังคม เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของเขาเอง โดยออกแบบการดูแลช่วยเหลือเด็กตามลักษณะความจำเป็น และความ ต้องการของเด็กแต่ละคน

เด็กพิเศษ 9 ประเภท (เด็กพิการทางการศึกษา)
ตามกระทรวงศึกษาธิการ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Children with mental retardation)
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Children with hearing impaired)
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น (Children with visual impairments children)
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ (Children with physical and health impairments)
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา (Children with speech and language disorders)

6. เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ (Children with behaviorally and emotional disorders)
7. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (Children with learning disabilities)
8. เด็กออทิสติก (Autistic)
9. เด็กพิการซ้ำซ้อน (Children with multiple handicaps)

ตารางเปรียบเทียบเด็กพิเศษ 9 ประเภท

ลำดับ	ประเภท	ลักษณะสำคัญ	ผลกระทบต่อการเรียน	บทบาทครู (แนวทางปฏิบัติ)
1	บกพร่องทางการเห็น	มองเห็นเลื่อนราง/ตาบอด	อ่านสื่อปกติไม่ได้	ใช้สื่อเสียง อักษรเบรลล์ จัดที่นั่งเหมาะสม
2	บกพร่องทางการได้ยิน	ได้ยินบางส่วน/ไม่ได้ยิน	สื่อสารลำบาก ฟังคำสั่งไม่ครบ	ใช้ภาษามือ สื่อภาพ เขียนคำสั่งชัดเจน
3	บกพร่องทางสติปัญญา	เรียนรู้ช้า ปรับตัวยาก	เข้าใจเนื้อหาช้ากว่าเพื่อน	สอนเป็นขั้นตอน ย้ำซ้ำ ประเมินตามศักยภาพ
4	บกพร่องทางร่างกาย/สุขภาพ	เคลื่อนไหวจำกัด หรือมีโรคเรื้อรัง	เข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างไม่ได้	ปรับสภาพแวดล้อม ยืดหยุ่นเวลา
5	บกพร่องทางการเรียนรู้	ปัญหาอ่าน เขียน คำนวณ	ผลสัมฤทธิ์ต่ำเฉพาะบางวิชา	สอนเสริมเฉพาะด้าน ใช้สื่อหลายรูปแบบ

ลำดับ	ประเภท	ลักษณะสำคัญ	ผลกระทบต่อการเรียน	บทบาทครู (แนวทางปฏิบัติ)
6	บกพร่องทางการพูดและภาษา	พูดไม่ชัด ภาษาไม่สมวัย	ตอบคำถาม/สื่อสารยาก	ให้เวลา ใช้ภาพ/สัญลักษณ์ ประสานนักแก้ไขการพูด
7	ปัญหาพฤติกรรม/อารมณ์	ก้าวร้าว เก็บตัว ควบคุมอารมณ์ยาก	รบกวนชั้นเรียน/ไม่ร่วมกิจกรรม	ใช้วินัยเชิงบวก ทำแผนปรับพฤติกรรม
8	ออทิสติก	บกพร่องสังคม-สื่อสาร พฤติกรรมซ้ำ	ไม่เข้าใจกติกาสังคม	จัดกิจวัตรชัดเจน ใช้ภาพตารางเวลา ฝึกทักษะสังคม
9	พิการซ้อน	มีมากกว่า 1 ความบกพร่อง	ซับซ้อน ต้องดูแลเฉพาะบุคคล	จัดทำ IEP ร่วมทีมสหวิชาชีพ

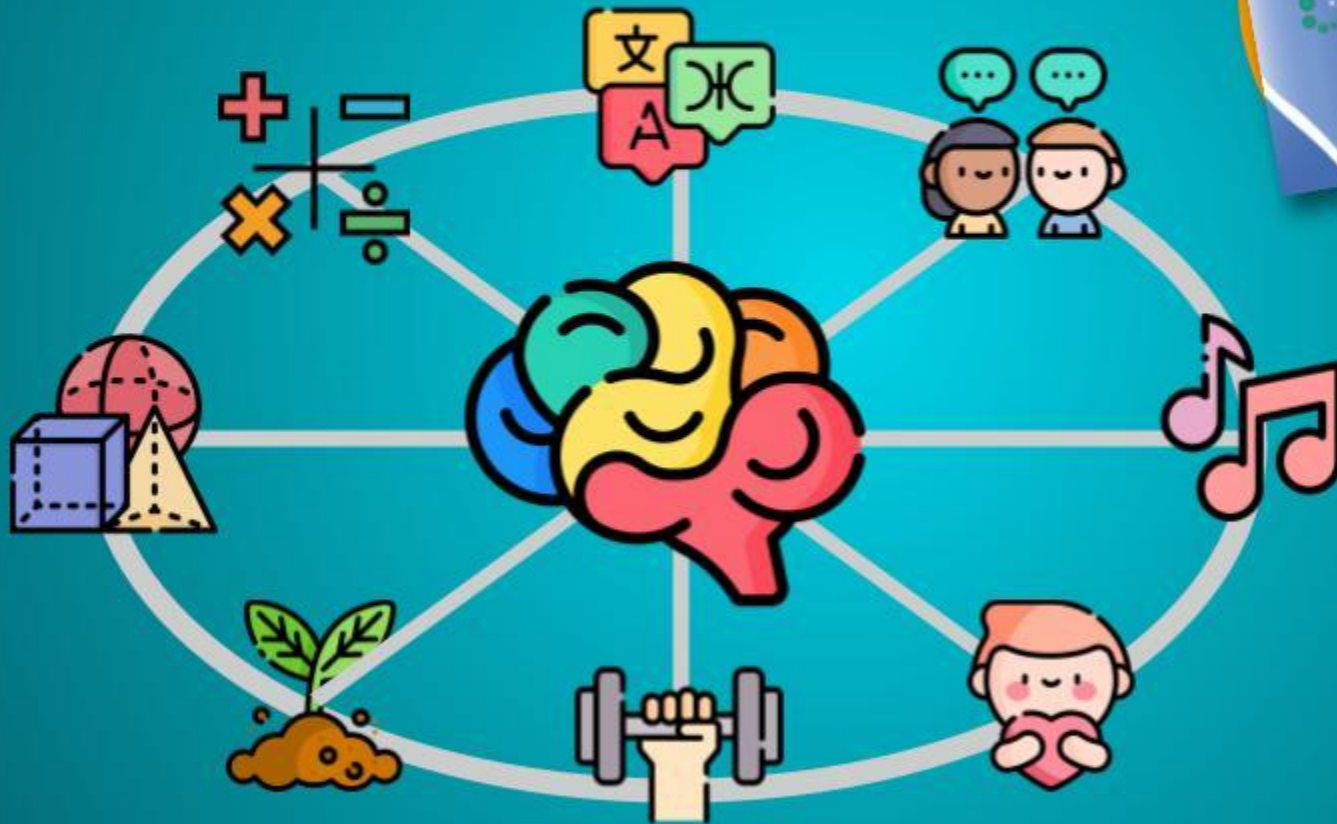
แนวทางการจัดการเรียนรู้

ประเภท	วิธีสอน (Teaching Strategies)	การวัดผล (Assessment)
บกพร่องทางการเห็น	ใช้สื่อเสียง อักษรเบรลล์ โมเดลสัมผัส อธิบายชัดเจน	สอบปากเปล่า / ใช้เทคโนโลยีอ่านข้อสอบ
บกพร่องทางการได้ยิน	ใช้สื่อภาพ เขียนคำสั่ง พูดช้า หันหน้าเข้าหา	แบบทดสอบข้อเขียน ใช้ภาพประกอบ
บกพร่องทางสติปัญญา	แบ่งเนื้อหาเป็นขั้นตอน ใช้ตัวอย่างใกล้ตัว ฝึกซ้ำ	ประเมินตามพัฒนาการรายบุคคล
บกพร่องทางร่างกาย/สุขภาพ	ปรับสภาพแวดล้อม ใช้เทคโนโลยีช่วย ยืดหยุ่นกิจกรรม	ปรับรูปแบบกิจกรรม เช่น รายงานแทนปฏิบัติ
บกพร่องทางการเรียนรู้ (LD)	ใช้สื่อหลายรูปแบบ สอนแบบเป็นขั้นตอน เพิ่มเวลา	ลดความซับซ้อนคำสั่ง อนุญาตตัวช่วย

ประเภท	วิธีสอน (Teaching Strategies)	การวัดผล (Assessment)
บกพร่องทางการพูดและภาษา	ใช้เวลาในการตอบ ใช้ภาพ/สัญลักษณ์	ไม่ตัดคะแนนการออกเสียงหากไม่ใช่สาระหลัก
ปัญหาพฤติกรรม/อารมณ์	กติกาชัดเจน วินัยเชิงบวก มุมสงบ	ประเมินทั้งพฤติกรรมและผลการเรียน
ออทิสติก	ใช้ตารางภาพ ลดสิ่งเร้ารบกวน สอนทักษะสังคม	ประเมินตาม IEP รายบุคคล
พิการซ้อน	สอนรายบุคคล ปรับทุกองค์ประกอบ	ประเมินยืดหยุ่นตามศักยภาพ

“พหุปัญญา” 8

พหุปัญญา (Multiple Intelligences)

เป็น แนวคิดที่เสนอโดย Howard Gardner แห่ง Harvard University ซึ่งอธิบายว่า

“มนุษย์ไม่ได้มีสติปัญญาเพียงด้านเดียว (IQ) แต่มีความฉลาดหลายด้านที่แตกต่างกัน และแต่ละคนมีจุดเด่นไม่เหมือนกัน”

ความหมายของพหุปัญญา

เชาว์ปัญญา หรือความสามารถทางสมอง ด้านต่าง ๆ ของบุคคลที่ส่งผลต่อการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การเรียนรู้ และการดำรงชีวิตของบุคคล แต่ละด้านมีความสำคัญเท่าเทียมกันและสามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งแต่ละบุคคลอาจมีความโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านผสมผสานกัน

(ราชบัณฑิตยสถาน 2555)

ค้นหาความฉลาดของลูกด้วยทฤษฎี 7 สัญญาณ 8 ด้าน

ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์

นักจิตนาการ ใช้สายตาได้ดี
มองเห็นมิติภาพ ระบอบทาง พื้นที่ เส้น
นักบิน ดีไซน์เนอร์ สถาปนิก

ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย

เคลื่อนไหวเก่ง ใช้ทักษะของร่างกาย
ได้หลากหลาย เต็มที่ เช่น นึกเต้น
นึกแสดง นึกกีฬา

ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์

เข้าใจความรู้สึกผู้อื่น สังเกตคนอื่นได้
ให้กำลังใจคนเก่ง เช่น นักธุรกิจ ผู้
บริหาร ผู้จัดการ นักการตลาด

ปัญญาด้านดนตรี

สร้างสรรคดนตรี แต่งเพลงได้ร้อง
เพลงเอง แยกแยะจังหวะได้ เช่น
โปรตีนเชอร์ นักแต่งเพลง นักดนตรี

ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์

มีเหตุ มีผล เก่งคำนวณ เช่น วิศวกร
นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์
โปรแกรมเมอร์ นักบัญชี

ปัญญาด้านภาษา

ใช้ภาษาเก่ง ผ่านการฟัง พูด
อ่าน เขียน เช่น กวี นักพูด นัก
สื่อสารมวลชน นักกฎหมาย

ปัญญาภายในตน

รู้ทันอารมณ์ตัวเอง ความรู้สึก ความคิด
แสดงออกถูกเวลา รู้จุดอ่อนจุดแข็งของ
ตัวเอง เช่น นักเขียน จิตแพทย์ เล่าเรื่อง
เชิงทศ

ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา

เรียนรู้เรื่องธรรมชาติ พืช สัตว์
สิ่งแวดล้อม จำแนก แยกแยะได้
เช่น นักสิ่งแวดล้อม เซฟ
นักวิทยาศาสตร์ สัตวแพทย์

เชาวน์อารมณ์ หรือ ความฉลาดทางอารมณ์

Emotional Quotient (EQ)

เชาวน์อารมณ์ (Emotional Intelligence : EQ)

คือ ความสามารถของบุคคลในการ **รับรู้ เข้าใจ ควบคุม และจัดการอารมณ์**ของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิต ทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของ
เชาวน์อารมณ์

การตระหนักรู้ตนเอง

การบริหารจัดการกับอารมณ์ตนเอง

การจงใจตนเอง

การตระหนักรู้/เข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น

การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

www.kapook.com

